Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

26.5.2026

Dnro Tukes 9161/00.00.01/2026

Eduskunnan ympäristövaliokunta

marja.ekroos@eduskunta.fi

Asia: Asiantuntijakuuleminen YmV HE 82/2026 vp 6.5.2026

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain ja verkon välityspalveluiden valvonnasta annetun lain 1 ja 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta (Tukes) kirjallista lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi jätelain ja verkon välityspalveluiden valvonnasta annetun lain 1 ja 17 §:n muuttamisesta. Tukes on voimassa olevan jätelain 25 a §:n mukainen pakkauksia valvova markkinavalvontaviranomainen. Ehdotuksen mukaan Tukesille tulisi laaja vastuu valvoa myös EU:n pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen velvoitteita yhdessä muiden ehdotuksessa mainittujen viranomaisten kanssa.

Tukes toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Markkinavalvonnan maksullisuus luo epäsuhtaa

HE:ssä ehdotetaan säädettäväksi, että jätelain 24 a §:n mukaan myös Ruokavirasto toimisi markkinavalvontaviranomaisena. Samanaikaisesti jätelain 144 §:ään ehdotetaan muutosta, jonka mukaan Ruokavirastolla olisi oikeus periä maksuja eräistä pakkausasetuksen toimeenpanoon liittyvistä tarkastuksista ja valvontatoimista.

Tukes katsoo, että tällainen sääntelyratkaisu luo epäsuhtaa markkinavalvontaviranomaisten välille. HE:ssä esitetään, että Ruokavirastolla olisi mahdollisuus maksulliseen markkinavalvontaan, mutta Tukesilla ei. Kuten Tukes on aiemmassa lausunnossaan hallituksen esitysluonnokseen tuonut esiin, ehdotettu sääntelymalli voi johtaa tilanteisiin, joissa pakkausten markkinavalvonnassa yritys maksaa valvonnasta yhdelle viranomaiselle, mutta ei toiselle. Tällainen tilanne voisi syntyä esimerkiksi, jos markkinavalvontaviranomaiset suorittavat yhteistarkastuksen elintarvikepakkauksia ja muita

pakkauksia valmistavassa laitoksessa. Ratkaisua on perusteltu sillä, että Ruokaviraston valvonta voidaan yhdistää jo olemassa oleviin valvontakäynteihin ja että kyse on laitoksen valvonnasta. Tukesin näkemys on, että esitetty menettely voi johtaa epäyhtenäisiin käytäntöihin ja herättää kysymyksiä toimijoiden tasapuolisesta kohtelusta ja valvonnan kustannusvastaavuudesta.

EU:n Pakkaus- ja pakkausjäteasetuksesta tulevat tehtävät ovat markkinavalvontaa ja valvontaan sovelletaan markkinavalvontalakia. Ruokaviraston valvonnan kohteena on pakkauksessa tai sen osassa olevan kierrätetyn muovisisällön määrän vaatimustenmukaisuus. Markkinavalvonnan perusperiaate on, että talouden toimijoilta voidaan periä mahdollisia maksuja vain, jos valvottava pakkaus osoittautuu merkittävästi vaatimustenvastaiseksi. Vaatimustenvastaisen pakkauksen testaus- ja hankintakulut voidaan laskuttaa, mutta ei muista markkinavalvonnan tehtävistä syntyviä kuluja. Markkinavalvontaviranomaiselle ei ole Tukesin tietojen mukaan aiemmin säädetty oikeutta periä maksuja valvontatoiminnastaan.

Lisäksi ehdotettu sääntely voi lisätä toimialojen välistä eriarvoisuutta, erityisesti elintarviketeollisuudelle aiheutuvien lisäkustannusten osalta, koska valtion markkinavalvontaviranomaisella olisi mahdollisuus periä maksuja markkinavalvonnasta. Esityksessä todetaan, ettei valvonnasta aiheudu yrityksille merkittävää lisäkustannusta suhteessa nykyiseen valvontaan, mutta arviota ei ole tarkemmin perusteltu. Tukes pitää tärkeänä, että vaikutusarviot esitetään riittävällä tarkkuudella ja läpinäkyvyydellä.

Elintarviketurvallisuus ja -hygienia ihmisten terveyden ja turvallisuuden suojelemisessa

EU:n pakkaus- ja pakkausjäteasetus tuo säännösten osittaista päällekkäisyyttä ja rajapintoja elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuvia materiaaleja koskevien vaatimusten kanssa. Tukes pitää viranomaisten toimintaedellytysten ja resurssien käytön kannalta erittäin tärkeänä, että viranomaisvalvonta järjestetään mahdollisimman kustannustehokkaasti.

Tukes pyytää kiinnittämään erityistä huomiota myös viranomaisrajapintoihin ja niiden selkeyteen tilanteissa, jotka liittyvät ihmisten terveyden ja turvallisuuden varmistamiseen. Viranomaisyhteistyön sujuvuus ja viranomaisrajapintojen selkeys ovat erityisen tärkeitä pakkausten elintarviketurvallisuutta ja hygieniaa koskevissa vaatimuksissa, joissa valvontatarpeet voivat olla kiireellisiä. Tällaisissa tilanteissa on olennaista varmistaa sujuva viranomaisyhteistyö ja nopea reagointikyky ihmisten terveyden suojaamiseksi.

Lainsäädännön tavoitteiden saavuttaminen ja kilpailuolosuhteiden tasavertaisuus

Tukes ilmaisee huolensa valvontatehtävien resurssivaikutuksista ja niiden riittämättömästä huomioimisesta. Resurssien rajallisuus estää markkinavalvonnan toteuttamisen tavoitellulla ja vaikuttavalla tasolla. Riittävät resurssit ovat edellytys tehokkaalle, kattavalle ja riskiperusteiselle valvonnalle.

Nykytilanne vaikuttaa myös yritysten asemaan markkinoilla. Puutteellinen valvonta voi johtaa tilanteeseen, jossa toimijoiden kilpailuedellytykset eivät ole yhdenvertaiset eikä varmuutta lainsäädännön noudattamista ja sen tavoitteiden toteutumisesta voida varmentaa.

Suomessa toimii useita pakkausalan ja teollisuuden yrityksiä, joilla on merkittävää innovatiivista potentiaalia ja myös kyky vahvistaa Suomen kilpailukykyä. Tukes korostaa myös huoltaan kilpailuolosuhteiden tasapuolisuudesta, erityisesti suhteessa EU:n ulkopuolisiin toimijoihin. Yhdenvertaisten toimintaedellytysten varmistaminen edellyttää riittävää ja vaikuttavaa markkinavalvontaa.

Tiedoksi: Työ- ja elinkeinoministeriö

Tämä asiakirja on laadittu ja allekirjoitettu sähköisesti.
Denna handling har upprättats och undertecknats elektroniskt.
This document has been digitally prepared and signed.

Johtaja Tiina Putkonen
26.5.2026

Ylitarkastaja Marita Hiipakka
26.5.2026

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
PL 66
00521 Helsinki
Vaihde 029 505 2000
www.tukes.fi
kirjaamo@tukes.fi
Y-tunnus 1021277-9